## 10- DIZILER (ARRAYS)

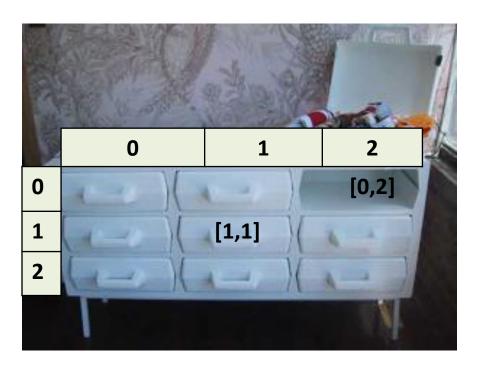
Örneğin 100 adet öğrencinin *adını* klavyeden girip, daha sonra bunları ekrandan yazdıralım. Bunun için, her öğrenci için ayrı bir değişken tanımlanmalıdır.

```
string ad1;
string ad2;
string ad3;
...
string ad100;
```

Ancak bu sağlıklı bir yöntem değildir. O halde <u>aynı türdeki N adet değişken</u> tek bir komutla tanımlanabilmeli ve daha sonra kolay bir şekilde kullanılabilmelidir. Bu gibi işlemler için programlama dillerinde *dizi (array )* yapıları vardır.



Tek Boyutlu Dolap



İki Boyutlu Dolap

Dizi: Aynı veri türünden birden çok değişken tanımlama;

- ☐ Bir boyutlu,
- 🖵 İki boyutlu ,
- ☐ Üç boyutlu ,
- □ Jagged

Dizi işlemleri genelde üç aşamada gerçekleşir.;

- I- Diziyi oluştur.
- II- Diziye eleman yerleştir.
- III- Dizi üzerinde işlem yap.

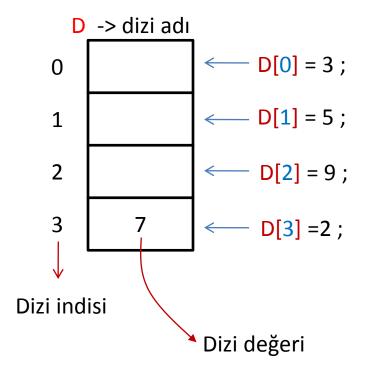
Diziler bellek modeline çok benzerler. Dolayısıyla bu gibi düşünmek kolaylık sağlayacaktır.

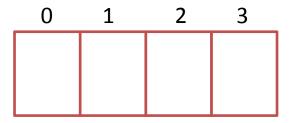
# TEK BOYUTLU DIZILER





#### 10.1- Tek Boyutlu diziler



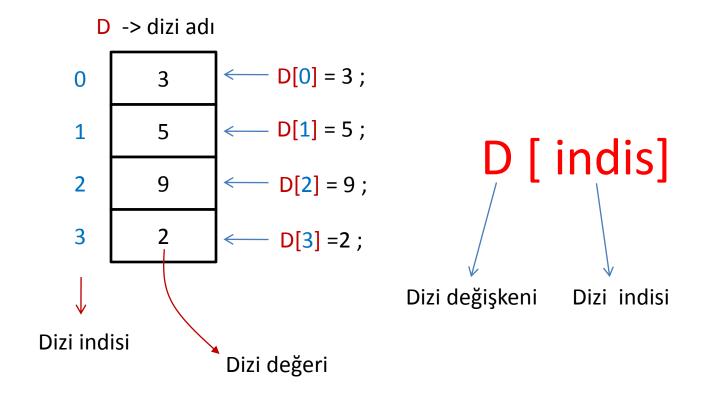


#### Gösterim:

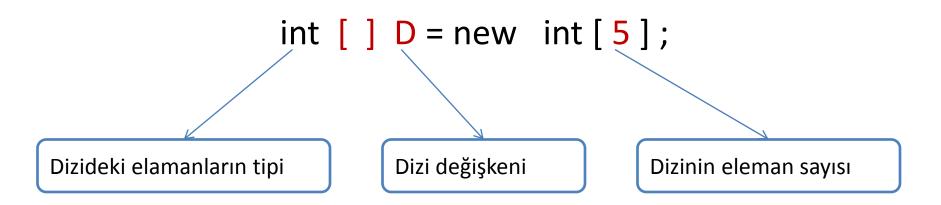
D [indis]

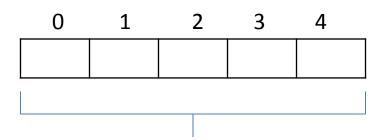
```
Gösterim:
D[3] = 2;
int x = D[0];
```

#### 10.1- Bir boyutlu diziler;



#### Bir boyutlu dizilerin tanımlanması:





5 Hücre (eleman) her biri int türünden sayılar konabilecek

#### Bir boyutlu dizilerin tanımlanması:

```
int [ ] d = new int [ 5];
```

```
int [ ] d = new int [ 3] { 2,5,6} ;
```

int [ ] d = { 2, 5, 6, 8 }; // 4 elemanlı dizi oluşur

```
bool [ ] b = new bool [ 4];
```

```
\begin{array}{|c|c|c|c|c|c|} b & 0 & 1 & 2 & 3 \\ \hline & true & false & false & true \\ \hline \end{array}
```

```
string [ ] d = new string [ 3] { "Kırmızı", "Turuncu", "Yeşil" };
```

### 10- DIZILER (ARRAYS)

#### Bir boyutlu dizilerin tanımlanması:

```
char[] C = new char[4] { 'B', 'A', 'C', 'A' };
```

Burada : D [0] ->c, D[1]->o gibidir

Not: string ifadeler char türünden tek boyutlu dizidirler .

```
static void Main(string[] args)
{
    int [] D = new int [3];
    D[0] = 9;
    D[1] = 4;
    D[2] = 7;
    foreach(int x in D) Console.Write( x );

    for( int i = 0; i < D.Length; i++) Console.WriteLine( D[i] );
}</pre>
```

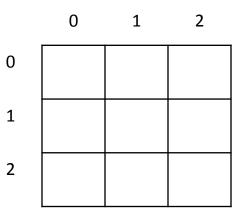
```
D[0] D[1] D[2]
0 1 2
9 4 7
```

D.Length: dizinin eleman sayısını bulur. Örnekteki dizi için 3 değerini verecektir.

```
using System;
using System.Collections;
namespace ConsoleApplication1
  class Program
       static void Main(string[] args)
            string [] D = new string [2];
            D[ 0 ] = "Ali Can";
            D[1] = "Elif Kara";
            foreach (string s in D) Console.WriteLine (s);
```

# İKİ BOYUTLU DİZİLER

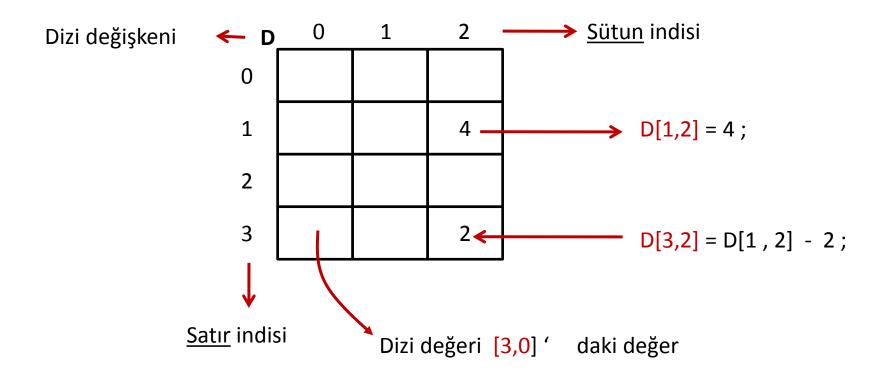




İki Boyutlu Dolap

10.2 - İKİ boyutlu diziler . Matris de denir. Örn. Satır x Sütun (4x4) matris ;

#### D [ satır, sütun]



### 10- DIZILER (ARRAYS)

Bir boyutlu dizilerin tanımlanması:

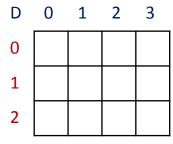
```
int [,] D = new int [ satir sayısı , sütun sayısı ];
```

Dizideki elamanların tipi

Dizi değişkeni

Dizinin Satır ve sütun sayısı

int [,] D = new int [3,4]; //3 satur 4 sütun



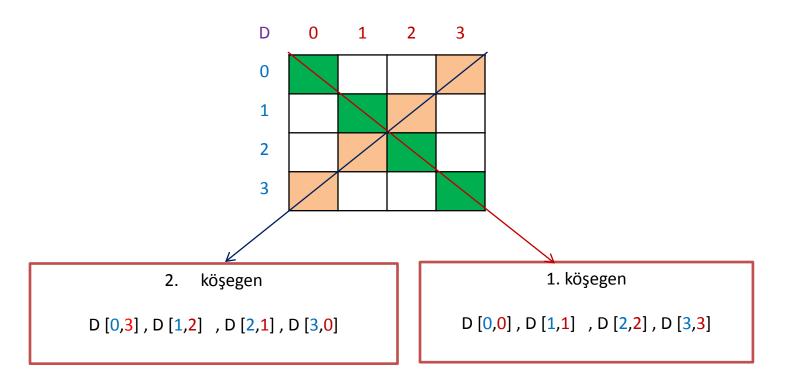
#### İKİ boyutlu dizilerin tanımı;

	0	1
0	A+	Pekiyi
1	Α	İyi
2	A-	Orta
3	F	Zayıf

Örn: 2X3 lük matrise başlangıçta aşağıdaki gibi değerler yerleştirilmiştir. Daha sonra dizinin bazı elemanları toplanmıştır.

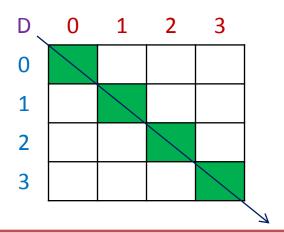
D	0	1	2
0	2	5	6
1	8	7	4

Örn : 4x4 lük matrise 1 ile 10 arasında rastegele sayılar yerleştirildikten sonra birinci ve ikinci köşegendeki sayılar toplamını bulalım.



Örn: 4x4 lük matristeki (1. KÖŞEGEN TOPLAMI)

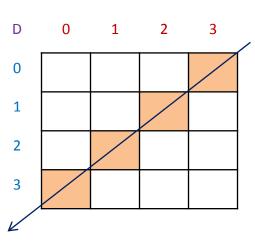
```
int [,] D = new int [4, 4];
Random R= new Random();
for (int sat=0; sat < D.GetLength(0); sat++)
      for (int sut=0; sut < D.GetLength(1); sut++)
         D[sat, sut] = R.Next(1,10);
int kosegen = 0;
for (int sat=0; sat < D.GetLength(0); sat ++)
  kosegen += D [sat , sat];
Console.Write ("1. Köşegen Toplamı:" + kosegen );
```



1. köşegen
D [0,0] , D [1,1] , D [2,2] , D [3,3]

Örn: 4x4 lük matristeki (2. KÖŞEGEN TOPLAMI)

```
int [,] D = new int [4, 4];
Random R = new Random();
for ( int sat=0 ; sat < D.GetLength(0); sat++ )</pre>
{
       for (int sut=0; sut < D.GetLength(1); sut++)
          D[sat, sut] = R.Next(1,10);
    kosegen2 = 0;
int x= D.GetLength (1)-1; // sütun indexi için
for (int sat=0; sat < D.GetLength(0); sat ++)
  kosegen2 += D [sat , x-sat];
Console.Write ("2. Köşegen Toplamı:" + kosegen2 );
```



2. köşegen

D [0,3], D [1,2], D [2,1], D [3,0]

3	4	1
9	5	2
7	3	8
1	9	4

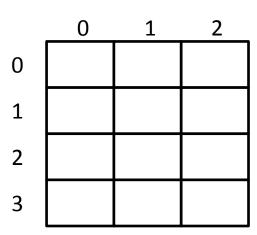
	0	1	2
0			
1			
2			
3			

4X3 lük bir matrise rastgele tamsayılar yerleştirildikten sonra matris gibi yazdırınız.

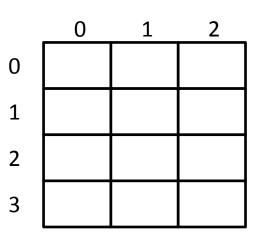
Random r = new Random();

	0	1	2
0			
1			
2			
3			

```
Random r = new Random();
int [,] d= new int [4,3];
```



```
Random r = new Random();
int [,] d= new int [4,3];
for ( int sat=0 ; sat < d.GetLength(0); sat ++ )
{</pre>
```



```
Random r = new Random();
int [ , ] d= new int [4,3];
for ( int sat=0 ; sat < d.GetLength(0); sat ++ )
{
    for ( int sut=0; sut < d.GetLength(1) ; sut ++)
        {
            d [sat,sut] = r.next (1,10) ;
        }
}</pre>
```

	0	1	2
0	3	4	1
1	9	5	2
2	7	3	8
3	1	9	4

```
Random r = new Random();
int [,] d= new int [4,3];
for (int sat=0; sat < d.GetLength(0); sat ++)
    for ( int sut=0; sut < d.GetLength(1) ; sut ++)</pre>
       d[sat,sut] = r.next(1,10);
for (int sat=0; sat < d.GetLength(0); sat ++)
```

	0	1	2
0	3	4	1
1	9	5	2
2	7	3	8
3	1	9	4

```
Random r = new Random();
int [, ] d= new int [4,3];
for (int sat=0; sat < d.GetLength(0); sat ++)
    for (int sut=0; sut < d.GetLength(1); sut ++)
      d[sat,sut] = r.next(1,10);
for (int sat=0; sat < d.GetLength(0); sat ++)
    for (int sut=0; sut < d.GetLength(1); sut ++)
     Console.Write (" { 0} ", d[sat, sut] );
```

	0	1	2
0	3	4	1
1	9	5	2
2	7	3	8
3	1	9	4

```
Random r = new Random();
int [, ] d= new int [4,3];
for (int sat=0; sat < d.GetLength(0); sat ++)
    for (int sut=0; sut < d.GetLength(1); sut ++)
      d[sat,sut] = r.next(1,10);
for (int sat=0; sat < d.GetLength(0); sat ++)
    for (int sut=0; sut < d.GetLength(1); sut ++)
     Console.Write (" { 0} ", d[sat, sut] );
   Console.Write("\n");
```

	0	1	2
0	3	4	1
1	9	5	2
2	7	3	8
3	1	9	4

```
3 4 19 5 27 3 81 9 4
```

# JAGGED (girintili) DİZİLER



### 10- DIZILER (ARRAYS)

#### 10. 3- Jagged Diziler:

Bu tip diziler iki boyutlu dizilere benzerler ancak her satırdaki sütun sayısı farklı olabilmektedir.

X	0	1	2	3	4	5
0						
1						
2				•		
3						
4						

10. 3- Jagged Diziler : Bu tip diziler iki boyutlu dizilere benzerler ancak her satırdaki sütun sayısı farklı olabilmektedir.

#### Yukarıdaki şekil şu şekilde tanımlanır :

```
int [][] x = new int [3] [ ];
x [0] = new int [4];
x [1] = new int [2];
x [2] = new int [3];
```

X	0	1	2	3
0				
1				
2				

10. 3- Jagged Diziler : Bu tip diziler iki boyutlu dizilere benzerler ancak her satırdaki sütun sayısı farklı olabilmektedir.

#### Yukarıdaki şekil şu şekilde tanımlanır :

```
int [][] x = new int [3] [];
x [0] = new int [] {6, 58};
x [1] = new int [] {34, 45, 8};
x [2] = new int [] {4};
```

X	0	1	2
0	6	58	
1	34	45	8
2	4		

#### Jagged Diziler

Örnek: LOTO 6-49 tahmini yapacak programı yazınız.

```
static void Main(string[] args)
         int[] x = new int[6];
         Random r = new Random();
         for (int i = 0; i < x.Length; i++)
              int sayi=r.Next(1,50);
              if (Array.IndexOf (x, sayi) == -1) x[i] = sayi; // alttaki if ile aynı işi yapar
             //if (!x.Contains(sayi)) x[i] = sayi; // yukardaki if ile aynı işi yapar
         for (int i = 0; i < x.Length; i++) Console.Write("{0,3}", x[i]);
         Console.ReadKey();
```





## 10- DIZILER (ARRAYS)

# ÇEŞİTLİ ÖRNEKLER

Örnek: loto 6-49 tahmini yapacak programı yazınız.

```
int[] m = new int[6];
Random r = new Random();
bool varmi = false;
for (int k = 0; k < m.Length;
        varmi = false;
        int sayi = r.Next(1, 50); // [1-49] arası rastgele sayı üretir
        for (int i = 0; i < m.Length; i++)
           if ( sayi == m[i]) { varmi = true; break; }
        if (!varmi)
            m[k] = sayi;
            k++;
 foreach (int x in m) Console.Write(" {0} ", x);
```

```
using System;
using System.Collections; // ekleyiniz
namespace ConsoleApplication1
  class Program
    static void Main(string[] args)
      int[] d = \{4, 3, 8, 0, 5\};
      foreach(int x in d) Console.Write (« » + x);
      Array.Sort(d); // sırala
      Console.Writeline(«Sıralandıktan sonraki hali»);
      foreach(int x in d) Console.Write(« »+x);
      Console.ReadLine();
```

Örnek: loto 6-49 tahmini yapacak programı yazınız.

```
static void Main(string[] args)
      int [] D = new int [6];
                                            // 6 adet tamsayı tutulacak
      Random r = new Random();
      for (int k = 0; k < D.Length;
        int sayi = r.Next(1, 50); // 1 ile 49 arası rastgele tamsayı
        if (Array.IndexOf (D, sayi) == -1) // D dizisinde sayi değerinin index' inin ver yoksa -1 dir
          D[k] = sayi;
          k++ ;
      foreach (int x in D) Console.Write(" {0} ", x); // Dizideki her bir elemanı ekrana yazdır
```

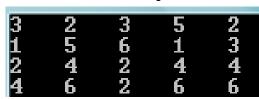
#### 8.1. Bir boyutlu diziler ile ilgi örnek;

```
Random r = new Random();
int [] m = new int [10];
for ( int k = 0; k<10; k++) m [k] = r.Next(10,100);
for ( int k = 0; k<10; k++) Console.Write(" " + m [k] );
Console.WriteLine();
foreach ( int x in m) Console.Write(" " + x );</pre>
```

Örnek: 10 elemanlı bir tamsayı dizisine 1 ile 100 arasında rastgele sayılar yerleştirildikten sonra bu sayılardan en büyüğünü bulup yazdıran programı yazınız.

Örnek: 1 ile 7 arası rastgele üretilmiş 20 adet sayı, her satırda 5 eleman olacak şekilde ekrandan yazdıran program ı yazınız.

### Örnek ekran çıktısı:



Örnek: Klavyeden girilen string bilginin harf frekansını bulup ekrandan yazdıran programı yazınız?

```
static void Main(string[] args)
       int[] d = new int[26];
       string s = Console.ReadLine();
       for (int i = 0; i < s.Length; i++)
         int pos = (Char) s[i]; // ASCII sırası
         if (pos > 96) d[pos - 97]++; // a - z ise
         else d[pos - 65]++; // A-Z ise
       for (int i = 0; i < d.GetLength(0); i++)
          Console.Write("\{0\} -> \{1\} \setminus n", (Char) (i+65), d[i]);
```

```
ÖRNEĞİN : aBCAcZSDFz
```

A->2

B->1

C->1

...

Z->2

Soru -1 : Permütasyon dizi; dizi içerisine rastgele dizi indisini yerleştirme. Dizi içinde dizi indisleri rastgele yerleştirilecek. Aynı değer tekrarlanmayacak .

Soru -2 : Rastgele üretilmiş 10 sayıdan asal olanlarını bulup yazdıracak programı yazınız.

Cevap-1 – Permütasyon dizi (indisi içerisinde rastgele yerleşmiş dizi).

```
static void Main(string[] args)
       int[] x = new int[9];
       Random r = new Random();
       for (int i = 0; i < x.Length; )
         bool yok = true;
         int sayi = r.Next(1,10);
         for (int k = 0; k < x.Length; k++)
           if (sayi == x[k]) \{ yok = false; break; \}
         if (yok)
           x[i] = sayi;
           i++;
       foreach (int i in x)
            Console.Write(i);
```

```
using System.Collections; // ekleyiniz en başa
    static void Main(string[] args)
             int[] x = new int[9];
             Random r = new Random();
             for (int i = 0; i < x.Length; )
                int sayi= r.Next(1,10);
                if (Array.IndexOf(x, sayi) ==-1)
                   x[i] = sayi;
                   i++;
             foreach (int i in x)
                   Console.Write(i);
```

#### Cevap-2 Asal Sayı.

```
static void Main (string [] args)
           int x, y, say =0;
           bool b;
           string s=" 1";
           int n = Convert.ToInt32( Console.ReadLine() );
           for (x=2; x <= n; x++)
              b = true;
              for (y=2; y<x; y++)
                 if ((x\%y)==0) b=false;
               if( b )
                       say++;
                       if ((say\%6)==0) s += "\n";
                       s+=" \t" + x.ToString() + " \t";
           Console.Write (s);
```

### 6- SÖZDE KOD (PSEUDE CODE)

Örn: Klavyeden girilecek N sayısının fibonecci serisini hesaplayıp yazdıran sözde kodu yazalım.



```
static void Main(string[] args)
{
      const int ADIMSAYISI = 9;
      int[] dizi = new int[ADIMSAYISI];
      dizi[0] = 0;
      dizi[1] = 1;
      for(int i = 2; i < ADIMSAYISI; i++)
      {
            dizi[i] = dizi[i - 1] + dizi[i - 2];
            Console.WriteLine( (i-1) + ". adım: " + dizi[i]);
      }
}</pre>
```

```
static void Main(string[] args)
{
    const int N = 9 ;
    int A=0, B=1, C = 0;
    //Console.Write (B);
    for (int x = 1 ; x<= N; x++)
    {
        C = A + B;
        Console.Write (C);
        A= B;
        B=C;
    }
}</pre>
```

```
N = 9 için ekrana;
1 2 5 3 8 13 21 yazar
```

```
0+1=1
1+1=2
1+2=3
2+3=5
3+5=8
5+8=13
8+13=21
```

Örnek: Yandakine benzer bir çıktı verecek bir fonksiyon yazınız ?

```
static void yazdir()
{
    int[] n = { 19, 3, 15, 7, 11, 9, 13, 5, 17, 1 };
    string s = "";
    s += "Elaman\tDeğeri\tŞekili\n";
    for ( int i = 0; i < n.Length; i++ )
    {
        s += "\n" + i + "\t" + n[ i ] + "\t";
        for ( int j = 1; j <= n[ i ]; j++ ) s += "*";
    }
    Console.Write(s);
}</pre>
```

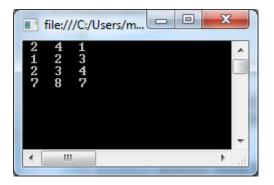
### Jagged Diziler

```
int i, k;
Random r = new Random();
int [][] x = new int [4] [];
string s ="";
x [0] = \text{new int } [6]; // 0. satir 6 sütun
x [1] = \text{new int } [3]; // 1. satir 3 sütun
x [2] = \text{new int } [2]; //2.satır 2 sütun
x [3] = \text{new int } [5]; // 3 satir 5 sütun
for (i = 0 ; i < x.Length ; i ++)
       for (k = 0 ; k < x[i].Length ; k ++)
              x[i][k] = r.Next() %10;
              s += x[i][k] + " \setminus t ";
       s += "\n";
Console.Write(s);
```

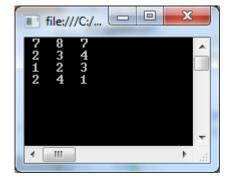
Örnek: iki boyutlu dizilerde belirlenen sütuna göre sıralama.

```
private static void Sort<T>(T[][] data, int col)
   Comparer<T> comparer = Comparer<T>.Default;
   Array.Sort<T[]>(data, (x, y) => comparer.Compare(x[col], y[col])); // ascending
  // Array.Sort<T[]>(data, (y, x) => comparer.Compare(x[col], y[col])); // descending
 static void Main(string[] args)
   int[][] data = new int[][]
     new int[] { 1, 2, 3 },
     new int[] { 2, 3, 4 },
     new int[] { 2, 4, 1 },
     new int[] { 7, 8, 7 }
   };
   Sort<int>(data, 2); // SIRALA
   for (int i = 0; i <data.Length; i++)</pre>
       for (int j = 0; j < data[i].Length; j++) Console.Write(" \{0\} ", data[i][j] );
        Console.WriteLine();
```

2. sütun indeksine göre ascending



2. sütun indeksine göre descending



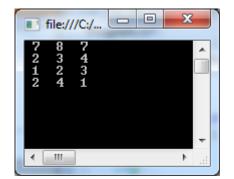
Örnek : iki boyutlu dizilerde belirlenen sütuna göre sıralama.

```
private static void ArrayToJagged(int[,] d, ref int [][] JG )
   int x = d.GetLength(0);//satır
   int y = d.GetLength(1);//sütun
   for (int i = 0; i < d.GetLength(0); i++)
      JG[i] = new int[y];
      for (int j = 0; j < d.GetLength(1); j++)
        JG[i][j] = d[i, j];
 static void Main(string[] args)
  int[,] A = \{ \{1, 2, 3\}, \{2, 3, 4\}, \{2, 4, 1\}, \{7, 8, 7\} \};
   int [ ][] B=new int[A.GetLength(0)] [];
   ArrayToJagged(A, ref B);
    Sort<int>(B, 2); // SIRALA
   for (int i = 0; i < B.Length; i++)</pre>
       for (int j = 0; j < B[i].Length; j++) Console.Write(" {0} ", B[i][j] );
        Console.WriteLine();
```

2. sütun indeksine göre ascending



2. sütun indeksine göre descending



#### Örnek: iki boyutlu dizilerde belirlenen sütuna göre sıralama.

```
class Program
   // jagged dizi sıralama ***************
    private static void Sort<T> ( T[][] data, int col )
     Comparer<T> comparer = Comparer<T>.Default;
     //Array.Sort<T[]>(data, (x, y) => comparer.Compare(x[col], y[col])); // Küçükten büyüğe
     Array.Sort<T[]>(data, (y, x) => comparer.Compare(x[col], y[col])); // Büyükten küçüğe
   private static void ArrayToJagged( int [,] d, ref int [][] JG )
     int x = d.GetLength(0);//satır
     int y = d.GetLength(1);//sütun
     //int [][] JG= new int[x][];
     for (int i = 0; i < d.GetLength(0); i++)
       JG[i] = new int[y];
       for (int j = 0; j < d.GetLength(1); j++)
         JG[i][j] = d[i, j];
```

```
static void Main(string[] args)
  int[][] data = new int[][]
   new int[] { 1, 2, 3 },
    new int[] { 2, 3, 4 },
    new int[] { 2, 4, 1 },
    new int[] { 7, 8, 7 }
 Sort<int>(data, 1);
 for (int i = 0; i < data.Length; i++)
    for (int j = 0; j < data[i].Length; j++)</pre>
      Console.Write(" {0} ", data[i][j]);
    Console.WriteLine();
  Console.WriteLine();
 //**********************
 int[,] A = \{ \{1, 2, 3\}, \{2, 3, 4\}, \{2, 4, 1\}, \{7, 8, 7\} \};
 int[][] B = new int[A.GetLength(0)][];
 ArrayToJagged(A, ref B);
 Sort<int>(B, 2);
  for (int i = 0; i < B.Length; i++)
    for (int j = 0; j < B[i].Length; j++)
      Console.Write(" {0} ", B[i][j]);
    Console.WriteLine();
  Console.ReadKey();
```

Soru: Matriste A,B,C,D, illerinin birbirine göre uzaklıları (Km) verilmiştir. Buna göre A noktasından çıkan bir yolcu bütün illere uğramak şartıyla tekrar A noktasına ulaşması için en kısa yol hangisidir ?

	А	В	С	D	E	F
Α		30	69	87	34	67
В	30		75	98	59	45
С	69	75		45	77	34
D	87	98	45		60	56
Ε	34	59	77	60		67
F	67	45	34	56	67	

Örnek sonuç: A-1, B-2, C-3, D-4, E-5, F-6 (problemin çözümü değildir)

